

Beleidsnota iedereen Delftenaar, over respectvol samenleven, vrijheid en gelijke kansen

Over respectvol samenleven, vrijheid en gelijke kansen

Vrijheid maken we met elkaar

Onze vrijheid. We weten niet anders. Dat we ons leven leiden zoals we dat zelf willen. Dat we kunnen geloven in iets, of in niets. Dat we alles kunnen zeggen, of in ieder geval heel veel.

Onze gastvrijheid geeft Delft haar internationaal karakter. Een stad met grote ambities. De rug recht en de blik naar buiten. We ontvangen arbeiders, studenten en wetenschappers met open armen. Mensen die hun land moeten ontvluchten, vinden in Delft een warm thuis waar lieve Delftenaren ze met raad en daad bijstaan. Hier vinden ze de vrijheid om hun leven weer op de kaart te zetten.

In één adem koppel ik vrijheid wel aan grenzen: om een veilig klimaat te garanderen voor iedereen. Zodat we zonder angst of argwaan door het leven kunnen gaan. Zodat iedereen kansen krijgt om een mooie toekomst op te bouwen. Zodat we onze medeburgers dezelfde kansen bieden, ook al maken zij keuzes om heel anders in het leven te staan. We accepteren niet dat jongens niet aan een stageplek komen omdat zij afgerekend worden op negatieve beeldvorming. We accepteren evenmin dat vrouwen hun kansen niet kunnen waarmaken vanwege traditionele opvattingen.

Vrijheid geeft ons vleugels. Hier kunnen wij ons ding doen. Het maakt van Delft een stad met een groot hart. Logisch dat zoveel mensen hier graag willen wonen.

Onze grootouders hebben onze vrijheid bevochten. Onze ouders hebben ons bevrijd van achterhaalde taboes. 2020 kent haar eigen uitdagingen. In vrijheid met elkaar samenleven gaat niet altijd vanzelf in een stad met veel verschillende gezichten. Het vraagt dat we de tijd nemen voor elkaar. Dat we onze burens op zijn minst kennen en spreken. Met elkaar optrekken. Het is best een opgave om samen te leven met zoveel verschillen. Daar willen wij met dit beleid toe bijdragen. Want we willen het altijd gezellige, ruimhartige Delft wel behouden en aan onze kinderen doorgeven.

Mijn dank gaat uit naar de Delftenaren die met ons hebben meegedacht om dit plan te schrijven, en straks meehelpen om het uit te voeren. Ik ben er van overtuigd dat het gaat lukken. Want er is altijd meer dat ons bindt dan dat ons scheidt.

Hatte van der Woude

Wethouder Jeugd, Onderwijs, Integratie en Emancipatie

Alles dat werkelijk groots en inspirerend is, is gecreëerd door een individu dat kon werken in vrijheid.
– Albert Einstein

Inleiding

In het bestuursprogramma *Vorbereid op de toekomst 2018-2022* hebben we aangekondigd een kort en bondig kader te schrijven voor integratie, anders geformuleerd: 'samenleven in diversiteit'. Dit kader beschrijven we in samenhang met andere thema's. Respect, vrijheid en gelijke kansen moeten zich laten zien in alle domeinen van de samenleving.

In deze notitie gaan we in op Delft als diverse stad: wat betekent dit voor de mensen die er al wonen of nog komen wonen? Het beleid beperkt zich niet tot oud- of nieuwkomers. Het geldt als basis voor alle Delftenaren om in vrijheid en met gelijke kansen respectvol samen te leven. En als basis om polarisatie en sociale onrust in de wijken zoveel mogelijk te voorkomen.

Leeswijzer

Ten eerste geven we u eerst wat achtergronden en actuele context mee (§1). Uitgangspunt van al ons handelen zijn onze kernwaarden (§2), zoals deze zijn omschreven in onze grondwet. In §3 leest u welke doelen we willen bereiken. Vervolgens formuleren we een aantal specifieke onderwerpen waarmee we aan de slag gaan (§4). Deze zien we vooral terug in domeinen als inburgering, onderwijs, werk, welzijn en gezondheidszorg. We besluiten met de financiën (§5).

1 Samenleven in een diverse stad

Diversiteit van mensen is een gegeven. Al bestaan we voor 99,9% uit hetzelfde DNA, toch zijn we allemaal net iets andere mensen. We zijn jong of iets minder jong, extravert of introvert, gelovig of atheïst,

houden van mannen of vrouwen, werken thuis of buitenshuis, komen uit de meest diverse uithoeken van de wereld etc.

Ons dagelijks leven is bovendien doordrongen van andere landen en culturen. Op Netflix bekijken we internationale series. We gaan op vakantie naar de Middellandse Zee, vieren Valentijnsdag, Halloween of het Suikerfeest. We eten loempia's, pita of tortilla. Onze kleren komen uit verre landen en voor een operatie reizen we soms tot ver over de grens. Het buitenland laat zich ook zien in ons straatbeeld.

Nederlanders zijn op talloze manieren verweven met het buitenland. We weten niet anders¹. Deze diversiteit geeft kleur aan ons leven, al kan het er ook om spannen. Mensen zijn fervent aanhanger van een voetbalclub, keren zich af van de gaypride, of ervaren hun godsdienst als allesbepalend. Deze tegenstellingen zijn op zich niet erg, als de uitingen daarvan maar binnen de grenzen van de rechtsstaat vallen.

Verschil is mooi ...

Samenleven in een diverse stad verfijnt ons leven. Het biedt kansen op ontmoetingen met mensen uit alle windstreken en met nieuwe culturen. Het brengt ons nieuwe smaken en verhalen, ongekend talent en kennis. We leren de wereld kennen in onze eigen stad.

Daarnaast komen mensen uit andere delen van de wereld in contact met onze wetten, onze cultuur, onze vrijheden, normen en waarden. Nederland behoort tot één van de rijkste en gelukkigste landen van de wereld² en dat wordt door veel mensen gezien en gewaardeerd, beleefd en benut. Het is voor velen ook een reden om naar ons land te vluchten.

... maar kan ook schuren

Maar de medaille kent ook een keerzijde. Het leven in een stad met zoveel verschillende culturen blijkt niet altijd aantrekkelijk. Ouderen herkennen de 'gezellige' buurt niet meer waarin ze zijn opgegroeid. Jongeren met een migratie-achtergrond ervaren regelmatig dat ze er niet bij horen.

Bovendien voelt niet iedereen zich uitgenodigd om de vrijheden die ons land biedt te accepteren, te omarmen of deze aan een ander te gunnen. De veranderingen zijn ook erg snel gegaan. In krap 20 jaar na de tweede wereldoorlog veranderde Nederland van een emigratie- naar een immigratieland. Niet iedereen kon deze omwenteling bijbenen. Dit leidde bij velen tot onvrede en onbegrip en tot gevoelens van vervreemding en onveiligheid. Zeker in buurten waar veel mensen met verschillende achtergronden bij elkaar wonen, is dat zichtbaar. Groepen hebben er minder positief contact met elkaar en oordelen negatiever over hun omgeving³.

Delft verkleurt ... wordt ouder ... én jonger

In het rapport 'De nieuwe verscheidenheid' laat de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR)³ zien hoe de samenstelling van veel Nederlandse steden is veranderd als het gaat om diversiteit naar land van herkomst. Delft ligt in een deel van Nederland met een mix van mensen en achtergronden. In 2015 stond Delft als negende in de top tien van meest diverse gemeenten in Nederland, met binnen de MRDH⁴ Schiedam, Rotterdam en Den Haag boven zich. Delft kenmerkt zich als voorstad en als expatgemeente (vanwege de Technische Universiteit). Delft kent 154 verschillende nationaliteiten onder haar bewoners. Wat betekent dit nu voor het samenleven in de Delftse wijken? De WRR concludeert in het rapport dat in buurten met veel verscheidenheid het samenleven ingewikkelder is. Het vraagt om een nadere verkenning en dialoog in de stad om te bepalen in hoeverre dat ook geldt voor Delftse wijken.

Tabel 1 : bevolking Delft naar afkomst							
Jaar	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2019
% inwoners Ndl etniciteit	79,0	74,6	72,3	69,8	67,9	65,2	64,1
% inwoners buitenl etniciteit	21,0	25,4	27,7	30,2	32,1	34,8	35,9
Bron: Gemeente Delft. Data op maat							

1) Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. Nationaal belang in meervoud. Perspectieven op internationale politiek, 2014

2) <https://worldhappiness.report/ed/2018/> beknopte samenvatting: https://nl.wikipedia.org/wiki/World_Happiness_Report

3) Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR), <https://www.wrr.nl/publicaties/verkenningen/2018/05/29/de-nieuwe-verscheidenheid>

4) MRDH: metropoolregio Rotterdam Den Haag, samenwerkingsverband van 23 gemeenten

Maar dat is niet het enige opvallende als we naar de samenstelling van de bevolking kijken. Naast migranten uit een waaier van herkomstlanden treedt in Nederland én Delft vergroening én vergrijzing op. Nieuwkomers zijn gemiddeld jonger dan de gevestigde bevolking, wat ervoor zorgt dat Nederland/Delft minder vergrijst.

Tabel 2: bevolking Delft/ kinderen & ouderen 2019

% binnen de eigen etnische groep	Nederlands	buitenlands
kinderen (< 15 jaar)	11,2	14,2
ouderen (> 54 jaar)	34,3	15,1
Bron: Gemeente Delft / Data op maat		

Het glas is halfvol ...

De tweede generatie niet-Westerse migranten heeft grote vorderingen gemaakt in vergelijking met hun ouders. Dat bewijzen herhaaldelijk de onderzoeken van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)⁵ en het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP)⁶. Die ontwikkeling laat zich onder andere zien in een hoger opleidingsniveau, betere banen en minder uitkeringen. Vooral de positie van vrouwen is sterk verbeterd. De hogere leeftijd waarop zij trouwen en hun eerste kind krijgen, bewijst dat zij zich eerst willen ontwikkelen. Cijfers over ruim 25 jaar laten zien dat de kennis van de Nederlandse taal over de volle breedte is toegenomen. Over het algemeen denkt men positiever over homoseksualiteit, en tegelijk zijn er een aantal specifieke groepen die homoseksualiteit niet accepteren⁷.

... maar ook halfleeg

Nog veel achterstanden blijven hardnekkig. Om een paar voorbeelden te noemen: in meer gesloten en behoudende families kunnen vrouwen vaak niet kiezen met wie ze trouwen of welke opleiding ze volgen. De jarenlange progressie van de tweede generatie migrantenjongeren lijkt de laatste jaren te stagneren. Als de economie tegenzit, dan raken zij vaker als eersten hun baan kwijt. Zorgwekkend is bovendien dat zij minder positief zijn over hun kansen in Nederland. Deze jongeren stellen minder vertrouwen in instituties en trekken zich vaker terug in hun eigen groep⁸.

Dialoog met ruimte voor verschillende inzichten

De diversiteit van onze bevolking is dus een gegeven, zeker in het westen van Nederland. In gesprekken met de inwoners willen we achterhalen of zij de diverse achtergronden van Delftenaren omarmen. Of zij weerbaar zijn tegen de gevolgen van veranderingen. (Er)kennen inwoners hun burens en stadsgenoten? Accepteren en ontmoeten zij elkaar? Benutten zij de Nederlandse grondrechten? Respecteren zij de vrijheden en kansen die de Nederlandse samenleving biedt? Nemen zij de plichten in acht die ermee gepaard gaan? Wat hebben de inwoners van onze gemeente nodig, om mee te kunnen doen? Om zich met elkaar te verbinden en bij te dragen aan het samenleven? Maar ook: wat heeft de stad nodig om het gesprek te voeren en ruimte te geven aan deze diversiteit?

2 Kernwaarden

Basis voor het beleid

Nederland is een democratie en een rechtsstaat. Dat betekent dat iedereen dezelfde rechten kent en zich aan dezelfde regels moet houden. In Nederland onderschrijven we de waarden vrijheid, gelijkwaardigheid en broederschap. Ons beleid vindt zijn oorsprong in de Grondwet, waarin we aan iedereen het recht op gelijke behandeling en het recht op zelfbeschikking garanderen. Mensen kunnen over hun eigen lijf en leven beslissen. Enkele artikelen:

- o *"Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."* (artikel 1)
- o *"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer."* (artikel 10)

5) <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2018/47/jaarrapport-integratie-2018>

6) https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2016/Integratie_in_zicht

7) https://www.scp.nl/Nieuws/Nederlanders_steeds_positiever_over_homoseksualiteit_en_genderdiversiteit

8) <https://www.platformjep.nl/documenten/publicaties/2019/07/17/verkenning-jongeren-en-polarisatie>

- o *“Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.” (artikel 11)*

Deze artikelen brengen naast rechten ook plichten met zich mee. We verwachten dat inwoners van Delft de wet respecteren en zich actief inzetten voor de vrijheden en verworvenheden van onze rechtstaat. Burgers kunnen een beroep doen op deze rechten. Dit houdt in dat zij deze rechten ook aan hun medeburgers gunnen. Zij dragen daarmee bij aan hun eigen vrijheid en ontwikkeling én aan die van anderen.

Met het integratie- en emancipatiebeleid willen we dat alle burgers van Delft dezelfde kansen krijgen én deze kunnen benutten. Allen, ongeacht leeftijd, sekse, achtergrond, religie, huidskleur of seksuele voorkeur. Al onze inwoners leven tevreden en vreedzaam samen in de wijken. Groepsvorming leidt niet tot uitsluiting en sociale onrust. We willen dat Delvenaren en Delftenaren – zij die hier geboren zijn én zij die hier zijn komen wonen – samen de toekomst van de stad bepalen en deze met vertrouwen en trots tegemoet zien.

Zonder draagvlak komen we echter niet ver. De rol van de overheid in ‘het samenleven van alledag’ is beperkt. Aan zet zijn vooral de mensen die Delft maken tot een aantrekkelijke stad voor ons allemaal. Het zijn onze inwoners die, individueel en in hun gemeenschap, uitdragen dat we in vrijheid leven en laten leven, en iedereen deze grondrechten gunnen.

Daarover gaan we met elkaar regelmatig in gesprek. Om elkaar te kunnen verstaan, moeten we dezelfde taal spreken en helder communiceren. Pas dan kan er sprake zijn van gedeeld draagvlak. Pas dan kunnen we elkaar echt begrijpen.

3 Wat willen we bereiken?

3.1 Doelen voor beleid

Integratie en emancipatie zijn veelomvattende begrippen, ze laten zich zien in bijna alle domeinen van het leven. Wij kiezen onomwonden voor de Nederlandse democratische rechtsstaat en de kernwaarden zoals omschreven in §2. Hieruit ontstaan vanzelf onze doelen.

U leest hieronder voor welke doelen wij kiezen. We lichten toe wat dat betekent voor het dagelijks leven van inwoners. Vervolgens leggen wij uit hoe we het bereiken van deze doelen willen meten.

Niet alle maatschappelijke doelen laten zich even makkelijk vertalen in meetbare effecten. Bijvoorbeeld omdat we deze niet één op één kunnen verbinden met geleverde inspanningen. Of omdat er geen lokale betrouwbare data beschikbaar zijn. Waar we wel kunnen meten, gaan we dat ook doen. We maken hiervoor gebruik van de gemeentelijke omnibusenquête⁹ en van de data van de landelijke kennisinstellingen. Onder ‘monitoring’ leest u welke doelen we willen bereiken en hoe we deze gaan meten.

De doelen van het integratie- en emancipatiebeleid:

1. *Meer mensen zijn weerbaar tegen de toenemende verscheidenheid. Zij accepteren de diverse samenleving en voelen zich verbonden met Delft en hun stadsgenoten.*
Meer specifiek:
 - o Meer inwoners komen in contact met stadsgenoten met een andere achtergrond. We vergroten de weerbaarheid door hierover met elkaar het gesprek te voeren. De gemeente is hierin niet allesbepalend: we ondersteunen de dialoog, betrekken en versterken netwerken. De gemeente anticipeert op mogelijke spanningen tussen groepen, treedt alert op en neemt de regie wanneer deze uit de hand dreigen te lopen.
 - o Taal is een voorwaarde om elkaar te begrijpen. We erkennen de voordelen van meertaligheid, maar praten met elkaar eerst en vooral in het Nederlands. Wie langdurig in Delft verblijft, spant zich in om de Nederlandse taal te leren. De gemeente faciliteert daarin zoveel als mogelijk.

Monitoring:

- o In 2021/2023 kent Delft aantoonbaar meer acceptatie van de diversiteit in de stad (*vragen 70^A, 70^D, 71 en 72, omnibusonderzoek 2019 e.v.*)
- o In 2021/2023 zijn meer burgers verbonden met de stad (*vraag 67 omnibusonderzoek 2019 e.v.*)
- o In 2021/2023 ervaren minder inwoners beperkingen op het gebied van taal (*vragen 51d omnibusonderzoek 2019 e.v.*)

9) *Tweejaarlijks bewonersonderzoek van de gemeente Delft*

- o Het % statushouders, binnen drie jaar geslaagd voor inburgering, is in Delft gelijk aan of hoger dan het landelijk gemiddelde (*bron: DUO, Divosa benchmark statushouders*).
 - 2. *Meer inwoners en organisaties leven de rechten en plichten na die voortvloeien uit de Grondwet. Meer mensen worden geaccepteerd in de keuzes die ze maken. Minder mensen worden gediscrimineerd of voelen zich gediscrimineerd.*
 - o In Delft geldt dat alle mensen – jongens en meisjes, mannen en vrouwen – het recht hebben om zichzelf te zijn. Zij kunnen zich ten volle ontwikkelen, op school en op het werk. We stellen als basis voor het samenleven de artikelen 1, 11 en 12 van de Grondwet centraal. Iedereen heeft gelijke rechten en kansen en weet die te benutten. Als het gaat om zelfbeschikking, dient verandering vooral van binnenuit te komen. Sleutelfiguren en professionals in de zorg zijn hierbij behulpzaam. Sleutelfiguren zijn inwoners die:
 - binding hebben met de leden van hun gemeenschap;
 - goed zicht hebben op de Delftse zorg- en welzijnsvoorzieningen en hiermee snel kunnen schakelen;
 - zelfbeschikking en gelijke rechten voor iedereen nastreven.
 - o In Delft sluiten we geen mensen uit. Inwoners krijgen gelijke kansen en moeten gebruik kunnen maken van dezelfde diensten.
- Monitoring:
- o In 2021/2023 is het aandeel burgers dat zich vaak/altijd gediscrimineerd voelt afgenomen t.o.v. 2017/2019 (*vraag 65 omnibusonderzoek 2019 e.v.*)
 - o In 2021/2023 kunnen burgers meer hun eigen keuzes over hun leven maken (*vraag 70^E omnibusonderzoek 2019 e.v.*)
3. *Mannen en vrouwen kunnen vrij meedoen in de samenleving. Zij benutten maximaal de kansen en faciliteiten voor opvoeding en gezondheid. Zij ontwikkelen zich ten volle op school en op het werk.*
 - o School en werk (incl. vrijwilligerswerk) zijn de sleutels tot individuele emancipatie. Een slechte gezondheid kan die ontwikkeling in de weg staan. Omgekeerd is werk het beste medicijn. We zijn in gesprek met het onderwijs¹⁰, werkgevers en partners in de gezondheidszorg om hun stimulerende rol hierin te ondersteunen.
- Monitoring:
- o Het aantal statushouders, aan het werk en/of niet meer afhankelijk van een bijstandsuitkering, is in Delft hoger dan het landelijk gemiddelde (*bron: Divosa benchmark statushouders*.)
 - o Het feitelijke aantal niet-Westerse migranten in de bijstand, dat in Delft woont, is lager dan het objectief voorspelde aantal (*bron: Ministerie van Sociale Zaken (SZW), rekentool Participatiewet*).
 - o Kinderen krijgen alle kansen (*vraag 13^F omnibusonderzoek 2019 e.v.*)

3.2 Beleid en uitvoering op basis van kennis en inzicht

Bovenop de monitoring volgen wij de kennis op landelijk niveau, zoals de rapporten van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP), de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR), het Verwey-Jonker Instituut en het Kennisplatform Integratie & Samenleven. We bespreken wat de inzichten betekenen voor het Delftse beleid. We delen tevens de informatie over de demografische ontwikkelingen in Delft.

In het algemeen hebben we nog weinig kennis en ervaring met interventies op basis van de inzichten van de WRR. Delft doet daarom in 2019-2020 mee aan een landelijk traject van VNG, het ministerie van SZW en gemeenten. In dit traject zoeken de gemeenten naar antwoorden op vragen die volgen op de toenemende verscheidenheid. Ook andere steden hebben behoefte aan een handelingsperspectief en bestuurlijk en maatschappelijk debat. Het traject moet lokale bestuurders helpen om beleid te ontwikkelen en praktische stappen te zetten.

3.3 Integratie- en emancipatiebeleid in samenhang

We werken aan deze doelen in samenhang. Integratie- en emancipatiebeleid staat niet op zichzelf, maar heeft raakvlakken met andere thema's en dossiers. In de clusters Samenleving, Dienstverlening en Veiligheid werken we aan thema's die dit beleid raken. Dat doen we met diverse partijen, zowel in de stad als binnen de gemeentelijke organisatie zelf. Er zijn meerdere organisaties en meerdere portefeuil-

10) O.a. in het kader van de strategische onderwijsagenda

lehouders betrokken. Over de domeinen heen maken we doorlopend verbinding en we zien elkaar ook in tijden van 'vrede'.

Raakvlakken met ander beleid:

- o Bestuursprogramma 2018-2022: 'Voorbereid op de toekomst'
- o Programmabegroting 2019-2022
- o Kadernota's Innovatie Sociaal Domein deel I,II en III
- o Sociale Visie Delft 2018-2022: 'Delft, de sociale kracht in de stad'
- o Veiligheidsplan Samenwerken aan Veiligheid 2019-2022
- o Beleidskader onderwijsachterstandenbeleid en voorschoolse voorzieningen 2019- 2022.
- o Aanpak extremisme, polarisatie en radicalisering 2019
- o Werk is het beste medicijn, 2019
- o Implementatie Inburgering en aanpak statushouders 2021
- o Gezondheidsbeleid 2020-2024
- o Taalnota 2019-2024
- o Kleine antwoorden op grote opgaven, kader voor samenwerking Delft voor Elkaar (DvE), 2020-2022
- o Cultuurkader 2021-2024
- o Convenant TU-gemeente Delft Thema 3, 2020
- o Strategische onderwijsagenda, 2020-2024

We hebben op basis van bovengenoemde doelen en uitgangspunten een aantal specifieke onderwerpen benoemd. Daarover willen we verder in gesprek gaan. Dit zijn onze speerpunten; met deze specifieke onderwerpen gaan we aan de slag om de doelen te bereiken. Hoe we dat doen, benoemen we in de uitvoeringsparagraaf (§ 4).

4 Hier gaan we aan werken

We benoemen hieronder een aantal activiteiten die bijdragen aan het bereiken van onze doelstellingen. Zij bestaan uit een mix van bestaand beleid en nieuwe actiepunten. Voor een duidelijk overzicht onderscheiden we deze activiteiten per domein. Sommige van deze actiepunten maken overigens deel uit van andere uitvoeringsnota's en monitoren we via die weg. Voor de volledigheid nemen we ze wel op in deze nota.

Voor alle actiepunten geldt dat we deze pas kunnen bereiken door op meerdere fronten samen te werken met de partners in de stad: met bewoners en bedrijven, professionals en publieke organisaties. Daarin ligt ook de gemeentelijke regierol. We sturen op verbindingen tussen stad, professionals en burgers, zodat we de uitdagingen van een diverse samenleving gezamenlijk te lijf gaan. Het College van Burgemeester en Wethouders toont daarin zijn leiderschap.

4.1 Opvoeden & Onderwijs

Kinderen verdienen een optimale start. Niet alle kinderen krijgen van huis uit de kansen die nodig zijn om zich volop te ontwikkelen. We stimuleren vooral meisjes en vrouwen om de kansen te benutten die Nederland biedt. Onze zorg- en veiligheidsstructuren haken aan bij de scholen wanneer jongeren dreigen te ontsporen.

Activiteiten:

- o Kinderen (2½-4 jaar) met een achterstand in hun taal of ontwikkeling gaan naar de zogenaamde voorschool. Daar krijgen ze extra begeleiding voor een goede start op de basisschool. De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) geeft de kinderen met risico op achterstand een indicatie¹¹ voor de voorschool. Vanaf 1/01/2020 gaan de kinderen van 2½ jaar oud zestien uur per week naar de voorschool¹².
- o De school is de belangrijkste vindplaats voor kinderen en tieners die belemmerd worden in hun ontwikkeling (bijvoorbeeld vanwege traditionele opvattingen). Hoe wij deze kinderen beter kunnen ondersteunen, bespreken we tijdens onze reguliere overleggen met de schoolbesturen. Wij ondersteunen de scholen zoveel als mogelijk in hun begeleidingstaak, bijvoorbeeld middels sleutel-

11) Risico-indicaties zijn: onvoldoende taalaanbod, opleidingsniveau ouders, sociaal-emotionele gronden

12) Uitwerking: zie Beleidskader onderwijsachterstandenbeleid en voorschoolse voorzieningen 2019-202, nr 3985618

- figuren, goede voorbeelden, en via de strategische onderwijsagenda, *de Gelijke Kansen Alliantie*¹³ etc.
- o Weerbaar opvoeden: jaarlijks gaan we met groepen ouders (met name vaders) in gesprek over thema's binnen de opvoeding, zoals social media, contact met je kind, rol en identiteit. Zo willen we de samenwerking tussen ouders en professionele instellingen verbeteren. Weerbaar opvoeden leert ons ook hoe we binnen de (preventieve) zorg beter kunnen aansluiten bij de verschillende behoeften van burgers¹⁴.

4.2 Taal & Inburgering / Werk & Participatie

Het leren van de Nederlandse taal is een voorwaarde om de weg te vinden in de samenleving, elkaar te leren kennen, begrijpen en accepteren. We helpen en begeleiden de minder kansrijke inwoners in de verwerving van basisvaardigheden: lezen, schrijven, rekenen en digitaal meekunnen. We communiceren met onze burgers in helder en begrijpelijk Nederlands.

Activiteiten:

- o In het kader van de nieuwe Wet Inburgering gaat de taalnorm van A2 naar B1¹⁵. Voor vluchtelingen-statushouders richten wij vanaf 2021 het taalniveau kwalitatief in, zodat we maximaal resultaat bereiken. Bovendien organiseren we taal en werk in een elkaar versterkende samenhang. Uitwerking: Implementatie Inburgering en aanpak statushouders 2021.
- o Voor andere inwoners die moeite hebben met taal, versterken wij het taalaanbod. Wij ondersteunen meer inwoners met het oog op het bereiken van B1. Uitwerking: Taalnota 2019-2024. Hierop vooruitlopend bieden we in 2020 aan gemotiveerde asiel- en gezinsmigranten de mogelijkheid hun taalniveau te verhogen van A2 naar B1.
- o We ondersteunen achterblijvende groepen op de arbeidsmarkt. Waar mogelijk helpen wij hen aan een baan, in het bijzonder de inwoners in de bijstand¹⁶.

4.3 Gezondheid, Zorg & Welzijn

Diversiteit van burgers vraagt meer dan voorheen om veel verschillende oplossingen (maatwerk). We rusten professionals toe om hun werk goed te kunnen uitvoeren. In een diverse stad werken professionals die goed kunnen omgaan met de verschillende achtergronden van hulpvragers. Daarbovenop zetten wij zogenaamde sleutelfiguren in. Dit zijn betrokken inwoners die:

- de Nederlandse kernwaarden onderschrijven;
- breed vertrouwen genieten binnen een bepaalde gemeenschap;
- signaleren wanneer daarbinnen burgers vastlopen in hun ontwikkeling. Sleutelfiguren overbruggen de afstand met de hulpverlening. Zij zijn actief op de zogenaamde vindplekken, zoals zelforganisaties, wijkcentra, scholen.

Activiteiten:

- o We vergroten de kennis van professionals en vrijwilligers in de stad op de onderwerpen inclusiviteit en diversiteit. Wij zorgen voor meer deskundigheid van:
 - artsen en verpleegkundigen JGZ,
 - consultants gemeente, Werkse!, DelftSupport en Delft voor Elkaar in samenwerking met de GGD.
- o De sleutelfiguren geven voorlichting over gezondheidsthema's aan inwoners met vergelijkbare achtergronden. In individuele casussen overbruggen zij de afstand met de professionele instellingen. Zij begeleiden waar mogelijk ook achter de voordeur.
- o Zelforganisaties hebben een natuurlijke relatie met hun achterban. Hulp en zorg zitten als het ware 'in hun systeem'. Zij hebben echter ook de gemeentelijke en zorginstellingen nodig omdat die de zorg leveren die hun achterban nodig heeft. Wij voorzien in een sociaal werker (bij DvE) die optreedt als zogenaamd intermediair: hij/zij brengt de professionele hulp en zorg dichterbij degene die de hulp nodig heeft. Het gaat hierbij tevens om 'verandering van binnenuit': binnen de gemeenschappen stellen zij schadelijke gewoonten ter discussie om het bewustzijn hierover te veranderen (o.a. tijdens huiskamerbijeenkomsten).

13) *Gelijke Kansen Alliantie: interventies van de scholen om gelijke kansen te bevorderen. Speerpunten voor het onderwijs zijn zorg en taalondersteuning.*

14) *Samenhang met § over weerbaar opvoeden in de nota Aanpak extremisme, polarisatie en radicalisering (2019), alsook met de opgave vergroten veerkracht en weerbaarheid van gezinnen van Delft voor Elkaar (2020-2022)*

15) *De aanduidingen A1, A2, B1, B2, C1, C2 komen uit een Europees referentiekader voor taalniveaus. A2=eenvoudige alledaagse kennis; B1=zelfstandig kunnen communiceren in de meest voorkomende situaties.*

16) *Beleidsnota "Werk is het beste medicijn", 2019*

- o We bevorderen de weerbaarheid van LHBTI+-ers¹⁷, alsmede de sociale acceptatie van seksuele diversiteit. Uitwerking: actieplan Regenboogstad 2019- 2022¹⁸. Dit plan omvat diverse acties als voorlichting en training over het omgaan met (seksuele en gender-) diversiteit, inclusiviteit en uitsluiting. Het plan richt zich op scholen, sportverenigingen, ouderen en de Delftenaren in het algemeen.

4.4 Veiligheid & Discriminatie

Alle Delftenaren zijn bekend met onze grondrechten en de plichten die daarbij horen. We tolereren niet dat mensen uitgesloten worden om welke reden dan ook. Wij accepteren evenmin dat inwoners slachtoffer dreigen te worden van huiselijk geweld, huwelijksdwang en genitale verminking. Wij attenderen en trainen onze zorg- en pedagogische professionals om dit te signaleren.

Activiteiten:

- o We organiseren de participatieverklaring voor alle nieuwkomers.¹⁹ Tijdens deze workshops maken zij kennis met:
 - de kernwaarden van de Nederlandse samenleving (§2);
 - de wederzijdse verwachtingen in de participatiesamenleving;
 - gezondheids- en welzijnsvoorzieningen;
 - de 'Delftse kaart' van initiatieven en organisaties.
- o We vergroten de bekendheid van het discriminatiemeldpunt (iDb²⁰) zodat de Delftse inwoners en partners meer van hun diensten gebruikmaken. We laten zien waar meldingen toe leiden. Vaak wordt immers niet gemeld omdat slachtoffers weinig verwachtingen koesteren.
- o We vergroten de veerkracht van groepen die vaker het slachtoffer zijn van discriminatie, met name op de arbeidsmarkt. In het bijzonder streven we ernaar dat Mbo-jongeren hun netwerk vergroten, zodat ze succesvoller een stageplek kunnen vinden (brede aanpak mbo, Jongerenacademie, Delft voor Elkaar, strategisch netwerk radicalisering en polarisatie, iDb). Ook particuliere initiatieven kunnen zich hierbij aansluiten.
- o Veilig Thuis is hét aanspreekpunt voor slachtoffers van huiselijk geweld en schadelijke traditionele praktijken. Omdat de drempel hoog blijft, organiseren we hierop aansluitend preventieve en outreachende activiteiten, zoals:
 - Huiskamerbijeenkomsten;
 - lokale bewustwordingscampagnes en/of aansluiten op landelijke campagnes;
 - training aan professionals en sleutelpersonen voor het signaleren en bespreekbaar maken van het probleem.

4.5 Algemeen

We stimuleren de dialoog over de toenemende diversiteit in de stad: de effecten en gevolgen, de mooie en de donkere kant daarvan, botsende leefwerelden, waarden en normen. We staan voor, en luisteren naar alle partijen. We gaan in gesprek als de samenleving onder druk staat en een beroep wordt gedaan op sociale veerkracht.

Activiteiten:

- o We stimuleren ontmoeting en dialoog tussen Delftenaren van diverse komaf over het omgaan met verschillende waarden en normen. Bij het toekennen van subsidie is diversiteit een positieve indicatie.
- o Netwerken zijn het sociale weefsel van de stad. Niet alleen in 'oorlogstijd' (als zich een incident voordoet), maar ook in 'vrede' kennen en spreken we elkaar. We koesteren onze netwerken, geven aandacht aan en onderhouden onze relaties in de stad. Lees hierover meer in de paragraaf Verminderen maatschappelijke onrust in de nota 'Aanpak extremisme, polarisatie en radicalisering, 2019'.
- o Onze sociaal werkers (jongerenwerkers) en wijkagenten anticiperen samen met de lokale partners op situaties die kunnen leiden tot spanningen tussen groepen jongeren. Uit onderzoek²¹ blijkt dat jongerenwerkers polarisatie tussen jongeren opvallend goed kunnen voorkomen.²²

17) LHBTI+= gebruikelijke afkorting die verwijst naar lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en mensen met een intersekse-conditie.

18) Nr 3870582, geaccordeerd door de Raad, februari 2019

19) We bedoelen hier inburgeringsplichtigen: mensen die om asiel- of gezinsredenen naar Nederland verhuizen

20) iDb=Stichting Inclusie en Discriminatiebestrijding, meldpunt voor discriminatie

21) Jongeren en polarisatie. Een onderzoek van het Verwey-Jonker en Nederlands Jeugdinstituut, 2019.

22) Samenhang met opgave 'vergroten weerbaarheid en normen en waarden' van DvE

Samenwerken in een diverse stad

Delft is een compacte stad, waar veel mensen elkaar kennen, met elkaar samenwerken, naar elkaar omkijken, kansen krijgen en benutten. Onze inwoners en verenigingen organiseren veel initiatieven die bijdragen aan wat we willen bereiken. Denk aan het Pact tegen Armoede, Welkom in Delft, Studenten Vrijwilligerswerk, stichting de Rode Fenix, het wooncomplex Van Bleijswijkstraat, Can I Dream, DelftseBuur en SNRP (strategisch netwerk radicalisering en polarisatie) etc. We gaan deze en nieuwe initiatieven zichtbaar maken en stimuleren. Want er is ruimte voor meer. Zeker als we een beroep doen op burgers om mee te werken aan het samenleven in een diverse stad.

We bouwen en onderhouden onze netwerken en roepen gemeenschappen op om daarbij zelf ook initiatief te nemen. We focussen op het versterken van weerbaarheid, het voorkomen van polarisatie en het stimuleren van meedoen. De rol van de overheid hierin is niet allesbepalend. De gemeente informeert en maakt mogelijk, maar is daarnaast ook afhankelijk van eigen initiatief van inwoners. Wie wel vrij wil zijn en mee wil doen, maar daarvoor niet de ruimte krijgt, kan rekenen op opvang en steun. Wie wel mee kan doen, maar daarin zichzelf of anderen belemmert of beschadigt, wordt hiermee geconfronteerd. Daarvoor moet ruimte zijn in de dialoog over integratie en emancipatie.

Daarom zetten we in op samenwerking in en met de stad. We gaan uit van eigen verantwoordelijkheid en van bijdragen aan respectvol samenleven in Delft. Inwoners, ondernemers en professionals: iedereen heeft een taak om in eigen kring en binnen de eigen cirkel van invloed bij te dragen aan wat de Nederlandse rechtstaat biedt en vraagt. Organisaties, instellingen en groepen die een belangrijke bijdrage kunnen leveren, betrekken we in het bijzonder, zoals het onderwijs en sleutelfiguren uit gemeenschappen.

5 Financiën

De meeste van voornoemde activiteiten maken deel uit van doelen of programma's. Binnen de programmabegroting is de financiering hiervoor geregeld. Meer details hierover leest u in de nota's genoemd in §3.3. We beperken ons in dit overzicht tot de activiteiten waarvoor dat nog niet het geval is.

Voor de uitvoering van deze activiteiten beschikken we jaarlijks over:

o	€ 50.000,=	taakveld burgerinitiatieven/eigen kracht,structureel
o	€ 100.000,=	taakveld arbeidsparticipatie, 2020 en 2021

De kosten bedragen:

o	€ 40.000,=	sleutelfiguren (§ 4.3)
o	€ 75.000,=	sociaal werker als intermediair (§ 4.3)
o	€ 15.000,=	activiteiten preventie, gezondheid, veiligheid (§ 4.3 en 4.4)
o	<u>€ 20.000,=</u>	nog te bepalen
o	€ 150.000,=	

We zijn ervan overtuigd dat de gesprekken in de stad nog tot meer ideeën leiden. Daarom leggen we nog niet het gehele budget vast, zodat we kansrijke voorstellen niet bij voorbaat moeten afwijzen om financiële redenen.